

Stockholms stad
Tillståndsenheten

Tillsyn enligt alkohollagen i Stockholms stad

Länsstyrelsens beslut

Efter genomförd tillsyn riktar Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) kritik mot socialnämnden i Stockholm stad enligt följande.

- Det utförs ingen regelbunden inre tillsyn av tillståndshavare i form av remisser till Skatteverket och Polismyndigheten. Bristen kvarstår sedan Länsstyrelsens förra verksamhetstillsyn 2019.

Länsstyrelsen har även noterat följande brist.

- Mottagningsbevis skickas inte när ansökningar är kompletta.

Bakgrund till tillsynen

Med stöd av 9 kap. 1 § alkohollagen har Länsstyrelsen genomfört tillsyn i Stockholm stad avseende socialnämndens verksamhet gällande tillstånd och tillsyn av serveringstillstånd.

Länsstyrelsens handläggning

Tillsynen har genomförts av Länsstyrelsens tillsynshandläggare David Engstrand, Tomas Brink och Tim Ejdeskog. Tillsynen inleddes den 7 december med granskning av femton ärenden avseende nya serveringstillstånd. Länsstyrelsen granskade även tre ärenden gällande tillfälliga tillstånd till slutet sällskap samt tio inspektionsrapporter. Den 8 december hölls ett möte med tillståndsenhetens chef Carina Cutlip och biträdande enhetschef Elise Landström.

Innan tillsynen hade Länsstyrelsen skickat ut ett frågeformulär som besvarats av tillståndsenheten. Tillståndsenheten har även skickat in andra dokument som rör verksamheten, såsom tillsynsplan, delegationsordning, riktlinjer, rutiner mm.

Utredningen har kommunicerats till tillståndsenheten för faktagranskning den 22 december 2022. Tillståndsenheten inkom med vissa synpunkter som har beaktats i beslutet.

Organisation

I Stockholms stad ansvarar socialnämnden för ärenden rörande alkohollagen.

Alkoholsektionen på tillståndsenheten ansvarar för utredningar och beslut gällande serveringstillstånd; ansöknings-, anmälnings- och tillsynsärenden. Sektionen har en biträdande enhetschef, gruppledare för tillsyn, jurist samt sjutton handläggare. Det finns en särskild tillsynsgrupp som arbetar med utveckling och kvalitetssäkring av den yttre tillsyn som bedrivs samt med omvärldsbevakning av olika arrangemang där tillsyn bör bedrivas. Två av handläggarna arbetar specifikt med ärenden som har kopplingar till organiserad brottslighet, dessa handläggare har även samverkan med polisens underrättelsetjänst.

Ärendegranskning

Femton ärenden som beslutats sedan Länsstyrelsens senaste tillsyn granskades. Av ärendegranskningen framkom bland annat följande.

Den ekonomiska granskningen är i huvudsak mycket väl genomförd och god dokumentation förs i ärendena.

I ett ärende har en suppleant prövats som person med betydande inflytande (PBI) genom remisser till Skatteverket och polisen, trots att denne inte var firmatecknare, aktieägare eller på annat sätt haft inflytande över bolaget.

I ett ärende saknas bedömning av brandsäkerheten i tjänsteskrivelsen och remiss har inte skickats till räddningstjänsten.

I ett ärende saknas uppgifter som styrker att sökanden har skrivit kunskapsprovet med godkänt resultat.

Mottagningsbevis skickas inte när ansökningarna är kompletta.

Tillsynsprotokoll

Tio stycken tillsynsprotokoll från genomförda tillsynsbesök granskades. Av granskningen finns inget att anmärka.

Inre tillsyn

Den inre tillsynen består i huvudsak av uppgifter som inkommer löpande, genom bevakning, från kreditupplysningsföretaget Creditsafe. När ett bolag ådrar sig betalningsanmärkningar får gruppledare ett e-postmeddelande om detta. Vid grövre eller upprepade anmärkningar öppnas ett åtgärdsärende. Därefter inhämtas uppgifter från polisen och Skatteverket. Av tillsynsplanen framkommer att tillståndsenheten även i anmälningar om förändringar gällande ägarförhållanden gör en fullständig kontroll av både den personliga och ekonomiska lämpligheten

Någon regelbunden inre tillsyn på annat sätt utförs inte. Anledningen till detta är enligt enhetschefen att tillståndsenheten prioriterar andra uppgifter och att regelbunden inre tillsyn av samtliga tillståndshavare är

alltför tidskrävande mot bakgrund av den stora mängden tillstånd som finns i kommunen.

Av tillsynsplan för 2023, som skickats till Länsstyrelsen efter tillsynsbesöket, framkommer att kontroll av PBI avseende vandel kommer att utföras under året genom remisser till Polismyndigheten samt Skatteverket.

Tillsynsplan och övergripande styrdokument

Av tillsynsplanen för 2022 framgår bland annat att tillsyn av samtliga serveringsställen ska genomföras samt att de serveringsställen som har serveringstid efter klockan 01:00 kommer att tillsynas oftare.

Riktad tillsyn sker i egen regi eller tillsammans med andra samverkande myndigheter. Exempel på riktad tillsyn som genomförs årligen är inspektion av studentevenemang, festivalarrangemang samt större idrotts- och evenemangsanläggningar. Enheten genomför också årligen två tillsyner vid stängningstid, en vid stängning klockan 03:00 och en vid stängning klockan 05:00.

Riktlinjerna för serveringstillstånd är antagna av kommunfullmäktige i mars 2016 och har inte uppdaterats sedan Länsstyrelsens senaste verksamhetstillsyn.

Tillstånd och tillsyn

I Stockholms stad finns ca 2000 stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och ca 200 tillstånd för slutna sällskap. Drygt 3000 tillsynsbesök genomförs årligen.

Länsstyrelsens bedömning

Den ekonomiska granskningen i de ärenden som granskats av Länsstyrelsen är väl genomförd och ärendehantering sker i enlighet med förvaltningsrättsliga principer. Yttre tillsyn sker regelbundet och samtliga verksamheter besöks. Länsstyrelsens helhetsbedömning är att nämndens tillståndsgivning och arbete med yttre tillsyn håller en hög nivå.

Mottagningsbevis

Gällande beslut om serveringstillstånd enligt alkohollagen framgår det av 5 § alkoholförordning (2010:1636) att kommunen ska fatta beslut inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen, får kommunen besluta att handläggningstiden ska förlängas med högst fyra månader. Sökanden ska innan den ursprungliga tidsfristen gått ut informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs.

I 8 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden finns bestämmelser om att mottagningsbevis ska skickas till sökanden när en fullständig ansökan har inkommit och om innehållet i ett sådant bevis.

Länsstyrelsen konstaterar att mottagningsbevis inte skickas ut till sökanden när en ansökan bedöms vara komplett.

Inre tillsyn

Av förarbetena till alkohollagstiftningen (prop. 1994/95:89 s. 102–103) framgår att servering av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. För att få tillstånd till sådan servering måste därför sökanden uppfylla högt ställda krav på lämplighet. När det gäller en juridisk person måste lämplighetskraven även riktas mot den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen i egenskap av t.ex. styrelseledamot, bolagsdelägare eller aktieägare med betydande aktieinnehav. Kravet på skötsamhet och personlig lämplighet kvarstår även efter det att tillstånd beviljats. Detta innebär att en kommun regelbundet måste utföra inre tillsyn av tillståndshavande bolag och dess företrädare. Vid den inre tillsynen ska dessutom eventuella närstående bolag kontrolleras.

Tillståndsenhetens inre tillsyn består i huvudsak av de fortlöpande uppdateringar som inkommer från ett kreditupplysningsföretag. Utöver det görs fullständig kontroll när tillståndshavare anmäler förändringar i verksamheten. För de bolag som inte anmäler några förändringar i verksamheten kan det därför, enligt vad Länsstyrelsen uppfattar, dröja lång tid innan någon form av kontroll med relevanta remissinstanser görs, utöver eventuella inkomna noteringar från kreditupplysningsföretaget.

Någon rutinmässig kontroll med Polismyndigheten för att få uppgifter om eventuella brott begångna av PBI:er har inte utförts de senaste åren. Inte heller skickas rutinmässiga förfrågningar till Skatteverket utöver vid anmälningar om förändringar i verksamheter. För en fullgod inre tillsyn är det enligt Länsstyrelsens uppfattning nödvändigt att regelbundet skicka remisser till Polismyndigheten och Skatteverket för att erhålla de uppgifter som inte går att få via ett kreditupplysningsföretag.

I den inre tillsyn som för närvarande utförs saknas det, enligt Länsstyrelsens bedömning, tillräckligt underlag för att bedöma om lämpligheten kvarstår i de bolag som beviljats serveringstillstånd. Ovanstående är en brist som kvarstår från Länsstyrelsens senaste verksamhetstillsyn 2019. Länsstyrelsen ser positivt på att det av tillsynsplanen för 2023 framkommer att tillståndsenheten kommer att utföra utökad inre tillsyn genom remissförfrågningar till Polismyndigheten. Länsstyrelsen anser att även remissförfrågningar till Skatteverket bör utföras med regelbundenhet för att säkerställa att lämpligheten kvarstår hos de bolag som beviljats serveringstillstånd.

Mot bakgrund av att bristande inre tillsyn även konstaterades vid Länsstyrelsens senaste verksamhet finns anledning att rikta kritik mot nämnden.

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

Beslutet har fattats av enhetschef Therése Jernberg med David Engstrand som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Tim Ejdeskog medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia
Folkhälsomyndigheten